

УДК 327.5

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1\(61\)-18](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-1(61)-18)

Ірина ЦУРКАНОВА

кандидат політичних наук, асистент кафедри філософії та політології, Український державний університет науки і технологій, вул. Лазаряна, 2, Дніпро, Україна, 49000

ORCID: 0000-0002-7152-4448

Iryna TSURKANOVA

Candidate of Political Sciences, Assistant at the Department of Philosophy and Political Science, Ukrainian State University of Science and Technology, Lazaryana str., 2, Dnipro, Ukraine, 49000

ORCID: 0000-0002-7152-4448

КОМПЛЕКСНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ

COMPLEX POLITICAL ANALYSIS OF RUSSIA'S INVASION IN UKRAINE

У статті досліджено політичну ситуацію повномасштабного вторгнення Росії на територію України, що розпочалося 24 лютого 2022 року, а також комплексно проаналізовано стан та наслідки економічного та політичного становища країни за два місяці «до» та «після» його початку. У науковій роботі автор робить основний акцент на використанні такого поняття, як «гібридна війна». Одним із прикладів якої є російська агресія проти України, тобто специфіка окупаційної політики, яка є складовою частиною повномасштабного вторгнення з метою подальшої ескалації конфлікту.

Тому мета цієї статті – здійснити огляд наявних досліджень у російсько-українських відносинах з початку повномасштабного вторгнення Росії на Україну та окреслити перспективи подальших досліджень з цієї проблематики.

Автор дійшов висновків, що однією з основних складових гібридної війни є дезінформація населення про стан того, що відбувається в країні. Тобто це подача неперевіреної інформації, яка несе в собі загрозу, особливо в економічному, політичному, соціальному та психологічному плані, що може призвести до «тотальної війни». У науковій роботі автор описує стан та наслідки двох місяців повномасштабного вторгнення РФ, адже, як виявилось, головною метою агресора став геноцид українців.

Проблеми політичного характеру двох країн вийшли на міжнародний рівень ще на початку 2014 року, а сьогодні весь прогресивний світ не тільки широко обговорює ситуацію в Україні, але й допомагає зброєю та гуманітарними вантажами.

Зовнішня підтримка є критично важливою для України. Особливо активну фінансову, економічну, військову та політико-дипломатичну підтримку надали майже 40 країн світу, зокрема: США, Велика Британія, Німеччина, Японія, Канада, Польща, країни ЄС та інші. Вони також повністю підтримують територіальну цілісність, свободу та незалежність нашої держави та українського народу. Дуже важливим фактором є те, що демократичні країни ввели жорсткі санкції проти Росії та визнали її «країною-агресором», адже неодноразово нею були порушені основоположні принципи світового порядку. Агресивна політика РФ останнім часом застосовувала методи залякування, проте країна-агресор не помітила, як сама загнала себе у глухий кут. Сьогоднішня ситуація є вкрай складною, проте ми впевнені, що потрібно проаналізувати її з іншого боку і залучитися ще більшою підтримкою іноземних держав. Ми вважаємо, що у зв'язку із цим уряду необхідно розробити нові політичні програми, що дозволять спрямувати допомогу інших держав на формування стабілізаційного процесу.

Ключові слова: гібридна війна, вторгнення Росії в Україну, політика.

The article examines the political situation of Russia's full-scale invasion of Ukraine, which began on February 24, 2022, and comprehensively analyzes the state and consequences of the country's economic and political situation in the two months "before" and "after" its beginning. In his scientific work, the author focuses on the use of such a concept as "hybrid war". One example of which is Russia's aggression against Ukraine, the specifics of the occupation policy, which is part of a full-scale invasion to further escalate the conflict.

Therefore, the purpose of this article is to review existing research in Russian-Ukrainian relations since the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine and to outline prospects for further research on this issue.

The author came to the conclusion that one of the main components of the hybrid war is the misinformation of the population about the state of affairs in the country. That is, it is the submission of unverified information that poses a threat, especially in economic, political, social and psychological terms, which can lead to "total war". In his scientific work, the author describes the state and consequences of two months of full-scale Russian invasion, because, as it turned out, the main goal of the aggressor was the genocide of Ukrainians.

The political problems of the two countries reached the international level in early 2014, and today the whole progressive world is not only widely discussing the situation in Ukraine, but also helping with weapons and humanitarian aid.

External support is critical for Ukraine. Particularly active financial, economic, military and political-diplomatic support was provided by almost 40 countries, including the United States, Great Britain, Germany, Japan, Canada, Poland, the EU and others. They also fully support the territorial integrity, freedom and independence of our state and the Ukrainian people. A very important factor is that democracies have imposed tough sanctions on Russia and recognized it as an "aggressor country", as it has repeatedly violated fundamental principles of world order. Russia's aggressive policy has recently used intimidation methods, but the aggressor country has not noticed how it has driven itself into a dead end. Today's situation is extremely difficult, however; we are convinced that it is necessary to analyze it from the other side and attract even more support from foreign countries. We believe that in this regard, the government needs to develop new policy programs that will help other countries to shape the stabilization process.

Key words: hybrid war, Russian invasion of Ukraine, politics.

Постановка проблеми. Події останніх 8 років призвели до політичної нестабільності в Україні. Причиною цього стала агресія з боку РФ та її посилення у гібридній війні. Ми пропонуємо науково дослідити військове вторгнення Росії в Україну та провести комплексний політичний аналіз стану країни протягом двох місяців «до» та «після» 24 лютого 2022 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями сутності «гібридної війни» займалися у своїх працях як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: В. Горбулін, О. Загребельний, Є. Магда, Ф. Хоффман, Д. Фельдман, Л. Чупрій, Ю. Шайгородський та інші. Одними із перших, хто став досліджувати та аналізувати військово-політичний конфлікт, стали такі науковці, як: О. Батрименко, І. Іжніна, Т. Мальтус, Є. Фромм, Н. Фурсіна. Даною проблематикою також займається цілий ряд інших науковців: А. Бандурка, В. Бебик, О. Валецький, В. Власюк, А. Пойченко, та інші. Слід також згадати Н. Середюка, який досліджує політичні аспекти українсько-російського протистояння в умовах глобальних політичних трансформацій. Проте вивчення цієї теми досі залишається актуальною, особливо коли в цей час російські війська ведуть бойові дії на території України.

Метою статті є комплексне дослідження змісту політичного протистояння під час військового вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, а також відображення реального стану ситуації та її наслідки, які відбулися протягом перших двох місяців «до» та «після» його початку.

Виклад основного матеріалу. Політичною реальністю сьогодення є боротьба за владу. Своєю чергою, влада є основним змістом політики та відображає її реальні умови та можливості, які відбуваються зараз.

Починаючи з 2014 року Україна у політичному розумінні змінилася до невпізнаності. Багато хто з науковців та вчених досліджували це питання у сфері військово-політичного конфлікту та приділяли значну увагу сучасному стану, наслідкам, вирішенню та врегулюванню воєнного конфлікту на Сході

України. Ми спробуємо зробити акцент на останніх подіях, які відбулися в країні за декілька місяців до 24 лютого 2022 року та протягом двох місяців після.

На нашу думку, правильно буде описати основні історичні хронологічні події цього періоду та нагадати, з чого все починалося.

1. Кінець листопада 2013 – лютий 2014 року – Євромайдан, або Революція гідності.

2. 1–15 березня – російське вторгнення та тимчасова окупація Автономної Республіки Крим і Севастополя.

3. 16–21 березня 2014 – насильницька анексія Криму.

4. 24 лютого 2022 року – військово вторгнення Росії в Україну.

Як зазначає Ю. Офіцинський, й «Російське військово вторгнення в Україну, спочатку в Крим, а потім – на Донбас, що розпочалося 20 лютого 2014 року у прихованій (гібридній) формі та триває донині всупереч нормам міжнародного права, стало яскравим історичним прецедентом у сучасному світі. Міжнародна спільнота вимушена докорінно переглянути своє ставлення до РФ. Оскільки бойові дії досі тривають, то запропонована тема вже за часовою наближеністю є надзвичайно злободенною. Російська агресія в Україні, по суті, є відліком нової «холодної війни». Її ще називають Другою холодною війною, адже перша завершилась розпадом СРСР 1991 року» [10].

Деякі науковці, які досліджували дану проблематику у своїх працях, робили акцент на «гібридній війні», яка також є однією з основних загроз державотворення.

Якщо ми говоримо про гібридну війну, то треба розуміти, що це, все ж таки, інформаційна війна, яка може призвести до загострення конфлікту. Подача неперевіреної інформації може нести в собі загрозу, особливо у економічному, політичному, соціальному та психологічному плані.

Так, наприклад, за визначенням Є. Магди, «гібридна війна – це прагнення підпорядкувати одну державу іншій, застосовуючи різні інструменти». Бойові дії в ній стоять на другому плані. «Адже мета

ведення «гібридної» війни – це залякування, а не знищення». Суть «гібридної» війни полягає в тому, що її ведуть навіть без офіційного оголошення» [8].

Звісно, ніхто і ніколи не буде розголошувати свої плани, особливо якщо вони стосуються військового характеру. Проте, як показала практика, це стосується лише цивілізованих країн та їх лідерів. Ворог буде брехати до останнього – і це особливо гостро продемонстрував В. Путін, який заявив: «Мною прийнято рішення про проведення спеціальної військової операції, її мета – захист людей, які протягом восьми років зазнають знущань, геноциду з боку київського режиму, і для цього ми будемо прагнути демілітаризації та денацифікації України» [12].

А насправді він говорить одне, а робить – інше: кремлівський очільник керує жорсткими бойовими діями на території мирної України та почав знищення українського народу, через що його вже у всьому світі прозвали «другим Гітлером».

На думку іншого науковця В. Сандули, «метою гібридної війни є не стільки завоювання, як таке, скільки створення хаосу, безперервного конфлікту, постійне генерування провокацій, умов, непридатних для життя, руйнування інфраструктури. Суть гібридної війни – знищення національно-державної громадянської ідентичності країни-суперника» [13].

Подібними провокаційними питаннями Росія займається вже протягом 8 років. Вона підло нехтує усіма нормами та правилами міжнародних норм та угод. Російські ЗМІ висвітлюють неправдиві дані по всьому світу та несуть пряму загрозу українському народу у сучасному демократичному суспільстві, що є взагалі неприпустимим.

В. Сандул зазначає, що «враховуючи вищезазначене, потреби часу та досить складну внутрішньополітичну, міжнародну та військово-політичну ситуацію, зусилля держави мають бути спрямовані на вдосконалення національного законодавства, шляхом внесення змін до пункту першого частини першої статті 1 Закону України «Про національну безпеку України» стосовно надання визначення терміну «гібридна війна» у такому формулюванні: гібридна війна – це війна, яку розпочинають без оголошення, основним інструментом якої є стратегія інформаційного впливу на населення, для створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням, з метою знищення національно-державної громадянської

ідентичності країни-суперника, оволодінням людськими, матеріальними та інформаційними ресурсами» [13].

Вочевидь, що Росія ще раз хотіла продемонструвати всьому світу про своє уявне глобальне лідерство, проте українці зуміли дати відсіч та продемонструвати незламний та бойовий дух, адже Україна виявилася сильніше, ніж на це сподівався ворог. Вже протягом двох місяців вона гідно захищає свою територіальну цілість.

Безумовно, як стверджує Н. Середюк, «сучасна геополітична ситуація характеризується формуванням і посиленням впливу основних лідерів світової політичної арени, які намагаються поширювати свій вплив на певні регіони світу у вигляді економічної експансії, військового домінування, інформаційної та культурної інтервенції [14, с. 65].

Цей науковець також додає, що «сучасний стан російсько-українського протистояння характеризується постійним посиленням впливу РФ на функціонування політичних інститутів України, що зумовлено рядом чинників: воєнних, інформаційно-психологічних, соціальних і адміністративних» [14, с. 68].

На думку американського історика Тімоті Снайдера (контриб'ютор Forbes), «у 2014-му вторгнення Росії в Україну було частиною більшої боротьби проти демократії в Європі та США. Росії вдалося висунути власні політичні тези в західні медіа і навіть посіяти сумніви щодо власних наступальних операцій, коли ті були в самому розпалі». Також автор підкреслює, що: «Путінська погроза вторгнутися в Україну, очевидно, пов'язана з Європою і Штатами, але цього разу, ймовірно, трохи іншим чином. Замість того, щоб напасти без попередження, Росія показово готується до вторгнення, а потім попереджає Захід, що у всьому, що відбудеться далі, винен лише він. Росія відштовхнула європейців убік, наполягаючи на діалозі безпосередньо з американцями [15].

Як зазначають видатні науковці С. Свешніков та В. Бочарніков: «Кожен конфлікт має свої особливості і характерні риси. Однак сучасний конфлікт, який відбувається на території України, продемонстрував якісний стрибок у формах, способах і порядку застосування ресурсів держав для досягнення політичних цілей».

С. Кулицький стверджує, що «головна мета російської агресії проти України полягає у фактичному перетворенні України на усталеного сателіта Росії за одночасного збереження формальної політичної незалежності України» [7, с. 43].

Доречно зауважити, що ще декілька років тому російсько-українські відносини вже не мали ніяких перспектив, адже Москвою були порушені усі домовленості у політико-дипломатичних відносинах.

За даними українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова, «Російсько-український конфлікт не є «локальною», «периферійною» подією – він має регіональний і глобальний вимір і містить виклики та загрози світовій системі безпеки. Анексія Криму, ситуація на Сході України перетворюються на масштабний «заморожений конфлікт», що загрожує безпеці і стабільності не лише на європейському континенті, але й у світі в цілому» [17, с. 2].

Як зазначають видатні українські науковці Л. Чупрій та О. Загребельний: «Нинішню кризу, яку можна назвати і українською, і російською, і європейською, і навіть загальносвітовою чи геополітичною, потрібно розглядати комплексно. Вона стала результатом збігу в одній точці і в один час трьох різнорівневих конфліктів: геополітичного (глобального), українсько-російського (регіонального) та власне внутрішньоукраїнського (локального)» [19, с. 68].

Однак ми не погоджуємося з висловлюванням Л. Чупрія щодо внутрішньоукраїнського (локального) конфлікту, адже під час вторгнення 24 лютого 2022 року українська нація згуртувалася і заради захисту своєї батьківщини стала єдиним цілим. Народ об'єднався в єдину та захищає свою територіальну цілісність, свободу та незалежність.

Слід констатувати, що розвідка США заздалегідь знала про повномасштабний напад Росії на Україну та попередила про це українську владу ще до початку бойових дій. Вони застерегли Київ і навіть назвали дату – 16 лютого 2022 року. Однак, на думку американського військового аналітика, старшого наукового співробітника Центру військово-морського аналізу Майкла Кофмана: «Імовірність вторгнення Росії до України 16 лютого була перебільшеною. Наразі потрібно звернути увагу на дні після 20 лютого». Проте ці дані з'явилися безпосередньо за декілька днів до повномасштабних бойових дій [9].

Напередодні, у грудні 2021 року, Президент України В. Зеленський зустрічався у Брюсселі з лідерами Німеччини Олафом Шольцем та Франції Еммануелем Макроном. Вони обговорили питання щодо економічної, фінансової та воєнної підтримки, а також врегулювання конфлікту на Донбасі й домовилися продовжити роботу у Нормандському форматі [5].

14 січня 2022 року з робочим візитом до Києва прилетів Президент Азербайджану Ільхам Алієв, який завжди підтримував український народ. В цей час була підписана Спільна декларація голів двох держав, яка містить домовленості щодо обоюдної підтримки суверенітету й територіальної цілісності двох держав, а також прагнення посилити співпрацю в низці сфер – від економічної до безпекової [6].

3 лютого 2022 року до України завітав Президент Турецької Республіки Реджеп Тайїп Ердоган. Країни домовилися про відкриття нових Генконсульств у Харкові та Львові, розширення виробництва безпілотників Bayraktar та підписали низку двосторонніх документів. Але однією з головних тем зустрічі були питання безпеки та миру [11].

Вперше за останні 24 роки, 8 лютого 2022 року, до Києва з офіційним візитом прибув Президент Франції Еммануель Макрон. Обидві країни домовилися про поглиблення співпраці в безпековій сфері та посиленні економічної взаємодії.

Не дивлячись на такий щільний графік відвідування світових лідерів, США, все ж таки, наполягали Україні бути дуже пильними та остерігатися ворога. Але, попри усі попередження, 24 лютого 2022 року о 5 годині ранку вся Україна прокинулася від вибухів на лінії розмежування, а також у Києві, Харкові, Дніпрі, Житомирі, Маріуполі та інших містах.

Однак, однією годиною раніше, о 4 ранку, президент Росії В. Путін оголосив «спеціальну військову операцію на Донбасі». За його словами, «це пов'язано з необхідністю «демілітаризації та денацифікації України» [12]. Після чого державний кордон України на ділянці з РФ та Республікою Білорусь зазнав атаки з боку російських військ, що підтримуються Білоруссю. Напади на прикордонні підрозділи, наряди та пункти пропуску були із застосуванням артилерії, важкої техніки та стрілецької зброї. Це все відбувалося в межах Луганської, Сумської, Харківської, Чернігівської та Житомирської областей.

Через декілька днів, 28 лютого 2022 року, в районі українсько-білоруського кордону поблизу річки Прип'ять відбувся перший раунд переговорів представників РФ та української делегації, до складу якої увійшли: голова фракції «Слуга Народу» у Верховній Раді Давид Арахамія, міністр оборони Олексій Резніков, радник керівника Офісу Президента Михайло Подоляк, перший заступник глави делегації України в Тристоронній контактній групі Андрій Костін, народний депутат Рустем Умеров; заступник міністра закордонних

справ Микола Точицький. **Ключове питання перемовин – негайне припинення вогню та відведення військ із території України.**

Однак зустріч не дала конструктивних результатів, а лише призвела до чергових раундів.

Тим часом, в той же день, 28 лютого 2022 року, Президент України Володимир Зеленський підписав Заявку на членство України в Європейському союзі.

1 березня 2022 року рано вранці російські військові здійснили ракетний обстріл центральної частини Харкова, а саме біля будівлі ОДА на площі Свободи.

Після цього США, Європа та інші країни виступили з новими санкціями проти Росії: обмеження доступу російського центрбанку до мільярдів доларів активів, а також коштів Суверенного фонду добробуту та російського фонду прямих інвестицій тощо. Додаткові санкції також почали запроваджувати ЄС, Німеччина, Франція, Італія, Японія, Канада та інші країни. Навіть традиційно нейтральна Швейцарія оголосила про приєднання до санкцій ЄС, зокрема стосовно активів президента РФ. Міністр фінансів США Дженет Еллен, представляючи санкції, заявила, що: «Безпрецедентні заходи, яких ми вживаємо сьогодні, значно обмежать здатність Росії використовувати активи для фінансування дестабілізаційної діяльності і спрямовані проти коштів, на які Путін та його найближче оточення розраховують, щоб провадити вторгнення до України» [18].

Станом на 1 травня 2022 року російські війська обстрілюють усю територію України. За два місяці спротиву повномасштабному вторгненню РФ були повністю або частково зруйновані Буча, Ірпінь, Гостомель, Чернігів, Суми, Харків, Маріуполь, Херсон та багато інших міст, селищ та сіл у різних областях. Більшість мирних жителів були застрелені. Серед них багато дітей: так, станом на 24.04.2022 вбито 213 та поранено 389 неповнолітніх, але ці цифри також не остаточні, бо триває робота з їхнього встановлення в місцях ведення активних бойових дій, на тимчасово окупованих і звільнених територіях.

Так, наприклад, станом на 22 квітня 2022 року у Київській області правоохоронці знайшли тіла вже 1084 цивільних осіб – людей, які не належали ні до територіальної оборони, ні до інших військових формувань. Не встановленими залишаються понад 300 тіл загиблих.

За два місяці російського вторгнення за даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини було зафіксувало

2345 випадків загибелі та 2919 випадків поранень цивільного населення України. Проте війна досі триває, а цифри ростуть з кожним днем. (Дані ООН про загиблих під час війни в Україні цивільних за день збільшилися на 140 осіб [3]).

Саме за такий короткий час стало остаточно зрозуміло, що «головна мета агресора – геноцид українців. Адже російські ракети летять в усі куточки України – від Львова до Запоріжжя. Влучають у місця масового скупчення мирних людей, як це було на вокзалі в Краматорську (08.04.2022 р.), де жителі Донеччини чекали на евакуацію. Відкрилися й численні випадки мародерства «другої армії світу», які вивозили усе награване і, навіть не хехтували унітазами, жіночою білизною та собачими будками. Доречно зауважити, що за попередніми даними Міністерства розвитку громад та територій України, російські війська знищили в Україні близько 6800 житлових будинків, більшість з яких не підлягає відновленню. А ще українська земля всіяна великою кількістю нерозірваних боєприпасів, мін, розтяжок. Над їхнім знешкодженням нині активно працюють вибухотехніки. Однак звільнені території досі залишаються небезпечними. Також невтішною є цифра людей, які покинули свої домівки та втекли від обстрілів російськими загарбниками: майже 7,7 мільйона українців, за даними Міжнародної організації з міграції, з яких: 2,5 млн перебувають в межах держави, 5,2 млн – за кордоном. Ця кількість становить майже 17 % населення України. Особливо болісна звістка щодо загибелі українських військовослужбовців: ця цифра сягає від 2500 до 3000, а ще близько 10 тисяч наших військових зазнали поранень (станом на 16.04.2022 р.) (Multimedia Platform of Foreign Broadcasting of Ukraine. 2022).

Протягом багатьох років Україна намагалася врегулювати мирними дипломатичними методами напружені російсько-українські відносини в рамках Мінських угод. Але з боку РФ це були лише пусті обіцянки.

Варто підкреслити те, що досить ґрунтовно досліджував цю проблематику В. Горбулін, який ще у 2017 році визначив п'ять сценаріїв подальшого розвитку російсько-українських відносин. Один з яких мав назву «тотальної війни», тобто такий, що можливий за умови прийняття керівництвом Росії рішення про початок відкритої воєнної агресії з метою отримання сухопутного коридору в Крим чи доступу до свого воєнного контингенту в Придністров'ї. Він писав, що «Україна буде позбавлена вибору можливостей врегулювати конфлікт у Донбасі миром і буде змушена

захищати свою незалежність, використовуючи всі наявні ресурси» [2, с. 8].

Як бачимо, його прогноз та аналіз ситуації стали пророчими вже через 5 років. У ході двох місяців повномасштабного вторгнення російські війська тимчасово захопили південну частину України, щоб мати змогу для просування сухопутного коридору в Крим.

Слід нагадати, що Україна ще у 1994 році відмовилася від ядерної зброї і не є членом НАТО, але сьогодні воює так, що їй аплодують майже усі країни. Армія ЗСУ настільки відважна й смілива, що її ставлять у приклад та нею пишається український народ. Воїни протрималися й вистояли у боях за свою територіальну цілісність. Віримо, що незабаром ми зможемо дати відсіч російським загарбникам та повернути кожен клаптик нашої землі. Український народ незламний, він бореться до останнього, за свій рідний дім. Захищаючи свої історичні території, ми захищаємо свою націю!

У перші дні після вторгнення Росії в Україну одразу 27 країн, включаючи Велику Британію, ЄС та Сполучені Штати, погодилися надати більше зброї, медикаментів та іншої військової допомоги Україні для боротьби з військовим російським вторгненням (Eurointegration. 2022).

Протягом двох місяців ці та інші країни допомагали боротися із російською агресією, зокрема 29.04.2022 року Джо Байден запросив у Конгресу США 33 мільярди доларів для України. Він зазначив, що «з них 20 мільярдів буде виділено у вигляді військової допомоги, вісім з половиною – прямої економічної допомоги уряду та три – на гуманітарну та продовольчу допомогу. За словами американського Президента: «Ціна війни в Україні «недешева», але «поступитися агресії буде дорожче». З початку повномасштабного вторгнення США виділили Україні вже понад три мільярди доларів безпечної допомоги» [16].

Майже увесь світ став на захист українського народу. Кожна країна допомагає чим може, а Президент Турецької Республіки Реджеп Ердоган навіть запропонував виступити посередником між Києвом та Москвою і вже 29 березня 2022 року у Стамбулі почались мирні перемовини української та російської делегацій. Проте ці перемовини успіху не принесли. Росія продовжувала обстрілювати та вбивати мирних людей.

На тлі цього загострення особливої популярності на шляху до формування української державності набуває незламний та патріотичний дух нації, її сміливість, мужність, чесність та справедливість, самовідданість та самопожертва заради майбутнього. Разом до перемоги!

Висновок. Отже, підсумовуючи вищезазначене, слід звернути увагу на те, що Україні потрібно розробити нові підходи та заходи у політичному напрямку щодо деокупації та реінтеграції як Донбасу, так і південних територій. Особливо важливим є і те, що українці відчувають турботу зі сторони влади, яка про них дбає. Адже під час воєнного стану змінюється також настрій, свідомість, позиції та поведінка людей.

Україна вже сьогодні довела всьому світу, що спроможна боротися за свою незалежність, суверенітет та територіальну цілісність як у середині країни, так і на міжнародному рівні.

Окрім того, результати наявних досліджень дозволяють робити висновки, що однією з основних складових гібридної війни є дезінформація населення про стан того, що відбувається в країні, тобто це подача неперевіреної інформації, яка несе в собі загрозу, особливо в економічному, політичному, соціальному та психологічному плані, що може призвести до «тотальної війни». Саме ця гібридна війна за рахунок неправдивої пропаганди, фейків, які розповсюджує країна-агресор, як у ЗМІ, так і у цифровому просторі, може призвести до непередбачених наслідків.

Література:

1. Воєнні аспекти протидії «гібридній» агресії: досвід України : монографія / колектив авторів ; за заг. ред. А. М. Сиротенка. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 176 с.
2. Горбулін В. П. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу. *Стратегічні пріоритети : науково-аналітичний щоквартальний збірник / Нац. ін-т стратегічних досліджень*. Київ, 2014. № 4 (33). С. 5–12.
3. Дані ООН про загиблих під час війни в Україні цивільних за день збільшилися на 140 осіб (станом на 1 травня 2022 року) Interfax – Україна / Інформаційне агентство. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/822786.html> (дата звернення: 02.05.2022).
4. Завершується другий місяць спротиву України повномасштабному вторгненню рф / Укрінформ / Мультимедійна платформа мовлення України (24.04.2022 р.) URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3465354-dva-misaci-nezlamnosti-60-dniv-ukrainskogo-oporu-u-foto.html> (дата звернення: 25.04.2022).
5. Зеленський зустрівся з Макроном і Шольцем. Про що говорили / BBC News. 15 грудня 2021 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59673363> (дата звернення: 24.04.2022).

6. Зеленський зустрівся з президентом Азербайджану Алієвим. Про що домовилися / Суспільне / Новини. URL: <https://suspilne.media/197844-zelenskij-zustrivsa-z-prezidentom-azerbajdzanu-alievim-pro-so-domovilisa/> (дата звернення: 29.04.2022).
7. Кулицький С. Гібридна війна Росії проти України: економічний вимір 2017 р. *Україна: події, факти, коментарі*. 2017. № 10. С. 43–54. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr10.pdf> (дата звернення: 01.05.2022).
8. Магда Є. В. Гібридна війна: Сутність та структура феномену. *International relations, part “Political sciences”*. *Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки*. 2014. № 4. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2489/2220 (дата звернення: 28.04.2022).
9. Напад Росії на Україну: у США назвали нову можливу дату. *Слово і діло. Аналітичний портал*. 17 лютого 2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/17/novyna/suspilstvo/napad-rosiyi-ukrayinu-ssha-nazvaly-novu-mozhlyvu-datu> (дата звернення: 30.04.2022).
10. Офіцинський Ю. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети “The New York Times” 2013–2017 років). Ужгород : РІК-У, 2018. 312 с.
11. Підтримка суверенітету України. *Огни Азербайджана*. 2022. № 2 (221). С. 1.
12. Путін оголосив про «спеціальну військову операцію» / ТСН. URL: <https://tsn.ua/politika/putin-ogolosiv-pro-specialnu-viyskovu-operaciju-1985878.html> (дата звернення: 26.04.2022).
13. Сандул В. С. Удосконалення законодавства та навчальної програми викладального предмета «захист вітчизни» в середніх загальноосвітніх закладах. *Інформація і право*. № 2 (29). 2019. С. 123–128. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/16_8.pdf (дата звернення: 27.04.2022).
14. Середюк Н. П. Політичні аспекти російсько-українського протистояння (на сучасному етапі). *Політикус : наук. журнал*. 2019. № 5. С. 65–69. URL: http://politicus.od.ua/5_2019/12.pdf (дата звернення: 23.04.2022).
15. Снайдер Т. Навіть у Кремлі не знають, чи буде вторгнення в Україну. Американський історик Тімоті Снайдер про те, як в Москві знову брешуть про Київ. *Forbes*. URL: <https://forbes.ua/inside/navitu-kremli-ne-znayut-chi-bude-viyna-z-ukrainoyu-amerikanskiy-istorik-timoti-snyder-pro-te-yak-v-moskvi-znovu-breshut-pro-kiiv-21012022-3338> (дата звернення: 25.04.2022).
16. США очікують від інших держав більшої й довгострокової допомоги Україні. *Deutsche Welle*. Дата публікації: 29.04.2022. URL: <https://www.dw.com/uk/ssha-ochikuiut-vid-inshykh-derzhav-bilshoi-y-dovhostrokovoi-dopomohy-ukraini/a-61631850> (дата звернення: 02.05.2022).
17. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Національна безпека і оборона № 5–6 (148–149). 2014. Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD148-149_2014_ukr.pdf (дата звернення: 24.04.2022).
18. Чому нові санкції проти Росії називають спустошливими. Дата публікації: 28.02.2022. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6463357.html> (дата звернення: 02.05.2022).
19. Чупрій Л. В., Загребельний О. В. Особливості та шляхи вирішення воєнно-політичного конфлікту на сході України. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2017. № 2. С. 66–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2017_2_17 (дата звернення: 10.04.2022).
20. 27 країн погодилися надати Україні зброю, медикаменти та іншу військову допомогу. Дата публікації: 26.02.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/26/7134728/> (дата звернення: 28.04.2022).

References:

1. Sirotenko, A. (2020). *Military aspects of counteracting “hybrid” aggression: the experience of Ukraine : monograph / team of authors; for the head ed. A. Sirotenko. K. : NUOU them. Ivan Chernyakhovsky, 176 p.*
2. Gobbulin, V. (2014). “Hybrid War” as a key instrument of the Polish geography of the war // *Strategic priorities: scientific and analytical quarterly collection / Nat. Inst of Strategic Studies. Kyiv, № 4 (33)*. Pp. 5–12.
3. United Nations, (2022). UN data on civilians killed during the war in Ukraine increased by 140 people per day (as of May 1, 2022) Interfax – Ukraine / News Agency. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/822786.html> (Application date: 02.05.2022).
4. The second month of Ukraine’s resistance to the full-scale invasion of Russia is coming to an end (2022) // *Ukrinform / Multimedia Platform of Foreign Broadcasting of Ukraine (April 24, 2022)*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3465354-dva-misaci-nezlamnosti-60-dniv-ukrainskogo-oporu-u-foto.html> (Access date: 25.04.2022).
5. BBC News (2021). Zelensky met with Macron and Scholz. What they talked about // *BBC News. December 15, 2021*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59673363> (Access date: 24.04.2022).
6. Zelensky met with Azerbaijani President Aliyev. (2022). What was agreed / *Public / News // URL: https://suspilne.media/197844-zelenskij-zustrivsa-z-prezidentom-azerbajdzanu-alievim-pro-so-domovilisa/* (Access date: 29.04.2022).

7. Kulitsky, S. (2017). Russia's hybrid war against Ukraine: the economic dimension of 2017. *Ukraine: events, facts, comments*. № 10. S. 43–54. URL: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr10.pdf> (Access date: 01.05.2022).
8. Magda, E. (2014). Hybrid War: The Essence and Structure of the Phenomenon. *International relations, part "Political sciences"*. № 4. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2489/2220 (Access date: 28.04.2022).
9. Russia's attack on Ukraine: the United States has named a new possible date (2022). [Electron pecupc] // Word and deed. Analytical portal. – February 17, 2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/17/novyna/suspilstvo/napad-rosiyi-ukrayinu-ssha-nazvaly-novu-mozhlyvu-datu> (Access date: 30.04.2022).
10. Ofitsynsky, Y. (2018). Modern Russian-Ukrainian war (according to The New York Times 2013–2017). Uzhhorod : RIK-U, 312 p.
11. Support for the sovereignty of Ukraine. (2022). Lights of Azerbaijan. 2022. № 2 (221). С. 1.
12. Putin announced a "special military operation" (2022) / TSN / URL: <https://tsn.ua/politika/putin-ogolosiv-pro-specialnu-viyskovu-operaciyu-1985878.html> (access date: 26.04.2022).
13. Sandul, V. (2019). Improving the legislation and curriculum of the subject "Defense of the Fatherland" in secondary schools. *Information and law*. № 2 (29). S. 123–128. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/16_8.pdf (Access date: 27.04.2022).
14. Seredyuk, N. (2019). Political aspects of the Russian-Ukrainian confrontation (at the present stage) / NP Seredyuk // *Politicus: Science. magazine*. № 5. Pp. 65–69. URL: http://politicus.od.ua/5_2019/12.pdf (Access date: 23.04.2022).
15. Snyder, T. (2022). Even the Kremlin does not know whether there will be an invasion of Ukraine. American historian Timothy Snyder talks about how Moscow is lying about Kyiv again. Forbes. URL: <https://forbes.ua/inside/navit-u-kremli-ne-znayut-chi-bude-viyna-z-ukrainoyu-amerikanskiy-istorik-timoti-snayder-pro-te-yak-v-moskvi-znovu-breshut-pro-kiiv-21012022-3338> (Date of application: 25.04.2022).
16. The United States expects from other states greater and long-term assistance to Ukraine (2022) // Deutsche Welle. – Date of publication: 29.04.2022. URL: <https://www.dw.com/uk/ssha-ochikuiut-vid-inshykh-derzhav-bilshoi-y-dovhostrokovoi-dopomohy-ukraini/a-61631850> (Access date: 02.05.2022).
17. Ukrainian Center for Economic and Political Studies. (2014). Razumkov, O. National Security and Defense № 5–6 (148–149). Russian-Ukrainian conflict: state, consequences, prospects. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD148-149_2014_ukr.pdf (Access date: 24.04.2022).
18. Why are the new sanctions against Russia devastating? (2022). URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/6463357.html> (Access date: 02.05.2022).
19. Chupriy, L., Zagrebelny, O. (2017). Peculiarities and ways of resolving the military-political conflict in the east of Ukraine / L. V. Chupriy, O. V. Zagreb. *Bulletin of Vasyl Stus Donetsk National University. Series: Political Science*. № 2. Pp. 66–72. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2017_2_17 (Access date: 10.04.2022).
20. The 27 countries have agreed to provide Ukraine with weapons, medicine and other military assistance. (2022). Date of publication: 26.02.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/26/7134728/> (Access date: 28.04.2022).